

MUSTAFA E. ERKAL

Prof. Dr. Turan YAZGAN

Mustafa Erkal'la aynı bölümde çok uzun bir beraberliğimiz var. Bölümlerimiz ayrıldıktan sonra da birbirimizi görmediğimiz pek az gün vardır.

Mustafa, rahmetli büyük hocamız, Ziyaeddin Fahri Fındıkoğlu'na asistan olduğu zaman ben de Sosyal Siyaset Kürsüsü'nde Dr. Asistan olarak çalışıyordum. Rahmetli kardeşimiz Prof. Dr. Mehmet Eröz'le olan yakınlığımız Mustafa ile de çok yakın olmamızı gerektirdi.

Mustafa çalışkanlığının yanında temiz ahlâkı ve güçlü aile yapısıyla, gerçekten yaşıtı ve sonrası gençlere gerçek bir örnekti.

Bütün kademeleri aksamadan aştı ve zaman öyle hızlı geçti ki, bu günlerde O da Üniversite'den emekli oldu.

Mustafa ile çok yakın olan ilişkimiz, bugünkü Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı'nın temelini teşkil eden Kutuyay'ı kurduktan sonra çok daha sıklaştı. Çünkü O'nun Fatih, Kızıtaşı'ndaki binasının alt katındaki yerini Kutuyay'ın merkezi olarak kiralamıştık. Kutuyay 1980'e kadar burada çalıştı. "Güneydoğu Anadolu Gelişme Plânı"nı burada yaptık. Bazen burada çalışanlar ve ziyaretçilerle bir öğünde 30 ekmek yediğimiz olurdu. Fırın hemen karşıda olduğu için ekmeklerimiz çok tazeydi ve tabii peynirle çok rahat yenirdi. Bu hummalı çalışma 3 yıl kadar sürdü. Bu merkezde ve Güneydoğu Anadolu'da merkezler dışında 352 köye girip çıkıldı, mağara köyleri ziyaret edildi. Sonuçta 7 ciltlik ve 119 haritadan mürekkep bir plan Tarım ve Toprak Reformu Müsteşarlığı'na sunuldu. Bu plân, bu eserin meydana getirilmesinde çalışan ve sonradan bakan, müsteşar, milletvekili ve üniversite de çeşitli kademelerinde görev yapan pek çok arkadaşımıza, Kutuyay'ın ve projenin başı olarak bana pek çok gerçeği öğretti. Mustafa'nın bu bodrum katını hatırlamışken bu gerçekleri de tarihe geçirmek isterim.

1- Güneydoğu Anadolu gerçek manasıyla bir TÜRK bölgesidir.

2- Güneydoğu Türkiye Cumhuriyeti tarafından asla ihmal edilmemiştir. (Meselâ, Eğirdir-Isparta arası ŞOSE ile bağlı iken Ömerli ile Mardin birbirine asfalt yolla bağlıydı. Ayrıca hiçbir köy yoktu ki okulu, sağlık ocağı olmasın).

3- Buralarda mağara köyleri için Devletimiz yepyeni meskenler yapmıştı. Ama tıpkı okul ve sağlık ocakları gibi buraları da boştu, kullanılmıyordu.

4- Mağara köyleri dâhil nokta olarak Kürt köyü denilen yerlerde bütün yaşlılar Türkçe konuşuyordu. Kur'an kurslarına giden çocuklar ise Kürtçe öğreniyor ve yalnız Kürtçe konuşuyorlardı. Acaba bunlar gerçekte Kürt müydüler, yoksa en azından bazıları birileri tarafından Kürtleştirmeye mi tabi tutuluyorlardı.

5- Asıl gerçek köylerin, ağaların zimmetinde olduğu idi ve mutlaka toprak reformu ve tarım reformu yoluyla insanları hürriyete kavuşturmak ve derebeyliğine son vermek gerekiyordu. Bu plânda buna uygun şekilde hazırlanmış bir reform ve buna bağlı fiziki ve sosyal bir plândı.

Bodrumdaki bu yer bize kiraya verilirken Mustafa'nın burayı tarif edişini o günden beri hiç unutmadım. Sanki bir saray dairesiydi. Ama bu saray dairesine Mustafa mutlaka her gün uğrar ve çalışanlara çeşitli yiyecekler ikram ederdi. Orada hangi sıfatla çalıştırdığımızı ifade etmede güçlük çektiğim ve orası kapanınca Vakfımızda aynı görevi ölünceye kadar yerine getirmiş bir KASIM efendimiz vardı ki doğruluk, dürüstlük, bağlılık ve Kutuyay'ın veya Vakfın tek kuruluşunun israfından bile mes'uliyet duyan gerçekten mümtaz ve bizim için ölümsüz bir şahsiyet olarak hâlâ aramızda yaşar. Mustafa'yla da ilişkisi iyiydi. Çünkü biz herhangi bir hususta zamansız sıkışırsak yukarıda oturan Mustafa'ya onu gönderirdik.

Burada söylemek istediğim şey, tasarrufa sonsuz bağlı olan Mustafa'nın "pinti" olarak bilhassa benim tarafımdan sık sık şaka yollu takılmanın sadece bir takılma olduğunu belirtmektir. Yoksa Mustafa Kutuyay'da çalışan hepimize gece gündüz yardımcı olmaktan mutlu olurdu. Çünkü "matluba uygun" olduğunu bilirdi.

Vakfın, Belediye Sarayı arkasındaki bugünkü Ankaravî Mehmet Efendi Medresesi'nde çalışmaya başlamasından sonra (1980) her akşam mutlaka Vakfa

uğradıktan sonra eve giderdi. Elinde erzak dolu bir torba olurdu. Bilerek içine bakardım. Umumiyetle bisküvi taşırdı.

Herhangi bir malın en iyisinin en ucuz fiyata nereden alınacağını Mustafa'dan başka hiç birimiz bilmezdik. Yeni bir elbise aldığı zaman Vakfa uğrardı. Elbise, üzerine özel terzide dikilmiş gibi otururdu ve gerçekten ağır bir elbise olduğunu adeta bağırdı. Nereden aldığını sorduğum zaman: “Abi, Tahtakale Beymen'den!” derdi. Tabii biz de onun sayesinde Tahtakale Beymen dediği, her defasında başka bir yerden, beraber gidip ucuz ve güzel elbise giyebilirdik. Mustafa'nın bize sağladığı bu tasarrufları gerçekten küçümsemek mümkün değildir. Tabii burada şunu da itiraf etmek gerekir, aynı yerden alınan elbiseler bizim sırtımızda aynı oturmuşluğu göstermezdi. Çünkü onun vücudu ideal bir erkek vücududur, sporcu vücududur. Allah sağlık versin!

Mustafa zaman geldi, Aydınlar Ocağı'nın başına geçti. Ocağı devraldığımız son ekip bu değişimi hep Vakfımızdan bildi. Tabii her şeyi ile tanıdığımız, güvendiğimiz Mustafa bizim için her makama lâyıktır. Daha sonra bütün direnişlerine rağmen onun bu yükü taşımasına, bütün dostlarımızla birlikte ve ittifakla karar verdik. Çünkü böyle bir kurumu ayakta tutmak, üstlendiği görevi hakkıyla yerine getirebilmek için gereken zamanı harcamak ve fedakârlığı göstermek her baba yiğidin harcı değildir. Zaten Türkiye'de bu tür dernekler hep bir veya birkaç kişinin omuzuna kalır.

Aydınlar Ocağı başkanlığına kadar, Mustafa çok ciddi ilmî çalışmalar yaptı. Başkanlıktan itibaren ise bu çalışmalarını memleketin dertleriyle birleştirdi ve gerçekten özellikle etnoloji alanında çok büyük vazifeler yapan eserler neşretti. Aslında müstakil birer dernek olan her ildeki Aydınlar Ocaklarını İstanbul mihverî etrafında toplayarak daha güçlü bir ses oluşturdu. Bu maksatla her yıl bir Aydınlar Ocağı'nın bulunduğu ilde bütün Ocakların katılımı ile muhteşem toplantılar (şuralar) tertip etti. Her yıl şehitlerimizi şehitlikte anan tek sivil toplum kuruluşu oldu. Balkanlar'a serpildi. Oralarda Aydınlar Ocağı'nın şubelerini açtı. Oralardaki soydaşlarımızla Türkiye arasındaki ilişkileri artırdı. Türk Dünyası çapında sosyologlar birliği kurup bunun her iki yılda bir ülkede kurultaylarının toplanmasını gerçekleştirdi. Bunların yanında milli meselelerimizle ilgili konularda, broşür tarzında kitapçıklar neşretti ve bunları bol bol dağıtarak milli bir düşüncenin, milli birliğin oluşmasına katkıda bulundu. Bayramlaşmalar, mevlütler, Ertuğrulgazi'yi anma ve Söğüt şenliği gibi birçok gezi akla gelen başka hayırlı işleridir. Bunları burada saymam mümkün değildir; ama saydıklarım ile bile

Mustafa'ya Türk Milleti adına çok şey borçlu olduğumuzu her vicdan sahibinin tasdik etmesi gerekir, teşekkür etmesi gerekir.

Mustafa'yı özetle tarif etmeye, Azerbaycanlıların deyişiyile tariflemeye kalkarsak bundan pek hoşlanmaz; ama yiğidin hakkını yiğide vermek gerekir. Mustafa eline, beline, diline sağlam bir Sosyoloji ustasıdır. Güzel konuşan, tesirli yazan, özünü ve ömrünü ailesine ve milletine adanmış bir ülkücü, bir milliyetçi, bir Türkçüdür. Bazen İngiliz ülkücülerinden bahseder. Bu alaycı ifade de bir gerçek payı vardır. Çünkü ben de özellikle Kırgızistan'da Amerikan ülkücülerini çok gördüm. Bunlar bir genç kız, bir genç erkekten oluşan ekipler halinde dağ köylerinde, ücra yerlerde 200 \$ maaşla çalışan insanlardır. Herhalde kilise veya devlet desteklidirler, ama dertleri Hıristiyanlık değildir, İngilizce öğretmek de değildir. Dertleri, kimleri kimlerle dövüştürmek mümkündür, kimler bu dövüşleri önleyebilir, onların önleri nasıl kesilebilir, Amerika lehine bir hava yaratmak için nerede nasıl davranmak gerekir gibi hususlarda gen haritası hazırlamaktır. Acaba bizde çalışan barış gönüllüleri de bu işi yapan Amerikan ülkücüleriydi? Doğrusu şimdi bunu herkes düşünmelidir. Türkiye'de hortlayan etnik ırkçılık ve terör, Kırgızistan'da hortlayan etnik kırgın neye bağlıdır?

Mustafa aslen Trabzonludur. Ama ben O'nu oldum olası Fatih Kızıtaşı Yörüklerinden biliyorum.

Bahtı, yolu daima açık; sağlığı, mutluluğu kesiksiz; sözü daima geçkin olsun.

Tanrı Türk'ü Korusun!